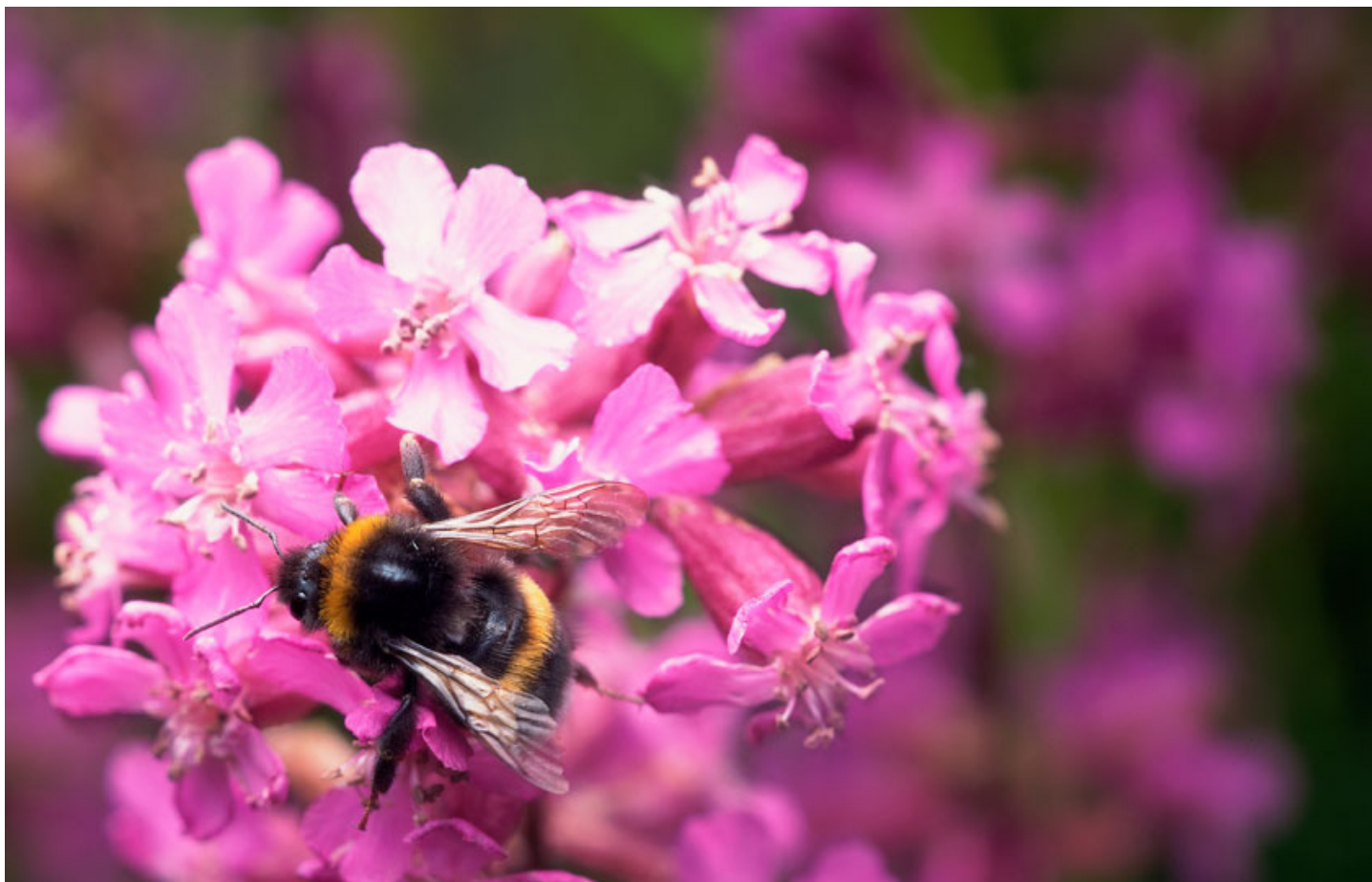

En bolig til bierne

Bierne er nogle af vores flittigste insekter og er en stor hjælp i haven med bestøvning.

Byd humlebierne velkommen i haven og få en masse flittige små hjælpere.

Humlebierne er store, fredelige og flittige insekter. Fra det tidlige forår flyver de unge dronninger rundt for at finde et godt bo til deres nye kolonier. Senere flyver de små pelsklædte og tungt lastede brumbasser fra blomst til blomst og samler pollen og nektar. På den måde er humlebierne med til at bestøve frugttræer, buske, blomster og andre nytteplanter.

Humlebier i Danmark

I Danmark har vi 21 arter af redebyggede humlebier (kolonier) og otte arter af snyltehumler. De mest almindelige er mørk jordhumle, lys jordhumle, lille skovhumle, stenumle, hushumle, havehumle og agerhumle. Af de 29 arter er 12 truet i større eller mindre grad. De er truet, fordi naturen har ændret sig, og

fordi vi bruger mange flere sprøjtegifte. Der findes fx ikke længere så mange levende hegn og stengærder, som der var tidligere.

Kolonier

De fleste humlebier i Danmark er en del af en etårig koloni, som bygger rede. Kolonierne grundlægges i det tidlige forår af overvintrende dronninger. Alle koloniens indbyggere arbejder hårdt på at sikre nye unge dronninger, som skal overleve den næste vinter. Inden kulden sætter ind, er alle andre humlebier i kolonien døde. Inden kolonien uddør, er der udklækket en række nye unge dronninger og en flok hanner, der kan parre sig med dem. Dronningerne overvintrer i en tør, lille hule i et stendige, en jordhule, en bladbukke eller lignende. De kommer ud i det tidligste forår og begynder straks at producere æg og lede efter et egnet sted til den nye koloni.

Snylttere og dronningemordere

Snyltehumler bruger en anden strategi for at overleve. De invaderer redebyggede humlebiers bo og udnytter koloniens arbejdere til at opfostre deres eget afkom. De kan dræbe eller jage koloniens egen dronning væk.

Vidste I det?

Det er et gammelt engelsk ord for humlebi, dumbledor, der har givet navn til Albus Dumbledore, som er rektor på Hogwarts i Harry Potter-bøgerne.

Fredelige

Humlebier er generelt fredelige. Derfor tror mange, at de ikke kan stikke, men de har en stikkebrod, som de bruger, hvis man træder på dem eller klemmer dem. Brodden har ikke modhager, som hos almindelige bier, og humlebieerne kan derfor stikke flere gange.

Her bor brumbasserne

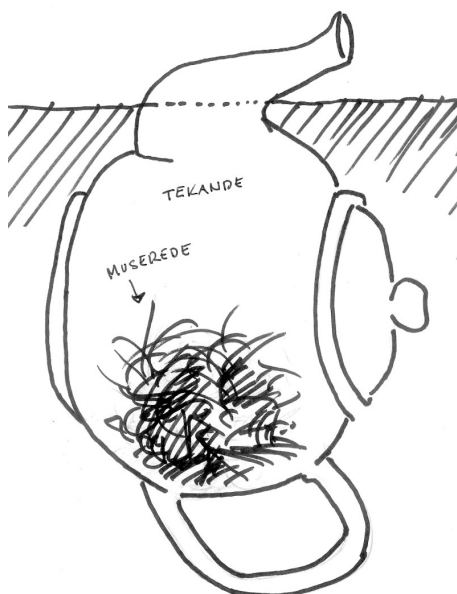
De unge dronninger er blandt de allerførste insekter, I kan møde om foråret. I kan se dronningerne flyve eller kravle søgende rundt langs jorden. De leder efter gode redesteder allerede tidligt i marts. Hvis I vil invitere humlebieerne til at bo i jeres have, skal I altså helst have redesteder klar omkring den 1. marts. Dronningerne leder efter en lille hule, der er forbundet til omverdenen med en smal gang og et lille indflyvningshul. De elsker gamle musereder og lugter sig frem til dem. Duften af musetis er det bedste lokkemiddel, og det skal I udnytte, hvis I vil have humler i haven. I kan købe eller bygge mange forskellige slags redekasser til humlebier i træ. Her er to ideer til mere simple, men effektive redesteder.

Den gamle tekande

I skal bruge:

En gammel tekande
Museredemateriale
Lidt hø, mos eller træuld
En spade

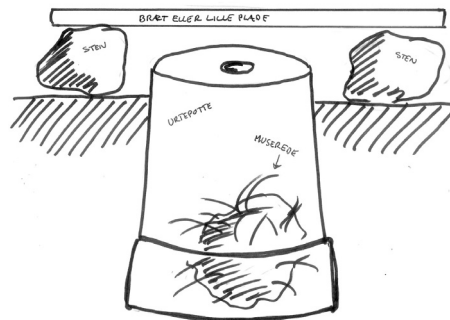
Find en gammel muserede eller få lidt gennemtisset materiale fra en dyrehandel eller andre, der har mus som kæledyr. Find et uforstyrret, tørt og beskyttet sted i haven. Grav et hul i jorden, så tekanden kan stå med tuden

opad over jorden. Vend kanden med hanken nederst, så indflyvningshullet er vandret, og det ikke regner ned i tuden. Læg lidt museredemateriale og en håndfuld redemateriale i tekanden. Fyld jord omkring.

Den omvendte urtepotte I skal bruge:

En stor urtepotte
En træ- eller skiferplade
Tre flade sten
Museredemateriale
Lidt hø, mos eller træuld
En spade

Find et godt og uforstyrret sted i haven. Grav et hul i jorden, så urtepotten kan stå med bunden opad. Bunden skal være i højde med jorden. Læg lidt museredemateriale og en håndfuld redemateriale i hullet. Sæt potten ned og fyld jord omkring potten. Læg en flad sten på hver side af urtepotten. Læg pladen på de to sten, og læg den tredje sten ovenpå. Der skal være nogle cm luft mellem pladen og urtepotten. Når rederne er gravet ned, kan I bare vente. Hvis en dronning finder jeres tilbud passende, vil I snart kunne se nye arbejderbier flyve ud og ind i kolonien. I løbet af sommeren kan der komme mellem 100 og 400 flittige humlebier i en koloni.

Vidste du det?

Det er en gammel videnskabelig myte, at humlebieen ikke burde kunne flyve. Det kan den – både i virkeligheden og videnskabeligt bevist. Hemmeligheden er en kombination af meget hurtige vingeslag (cirka 230 pr. sekund), rotation af vingerne og retningsændringer af vingens bevægelser.

Vil du vide mere

Læs hæftet Natur og Museum nr. 1 fra marts 2010 – Humlebier – af Yoko Luise Dupont og Henning Bang Madsen.

Sådan et insekthotel kan man også bygge til bierne.

Honning – så sødt...

”Af alt, hvad jeg har smagt af liflighed på denne jord, kan intet sammenlignes med den honning, der blev blottet med lebladet sådan en høsledtæg.”

Sådan husker digteren Jeppe Aakjær sin barndoms dage, når høet blev slået. Vist blev der knoklet, men der var altid tid til at tage honningen op, når man fandt et humlebo i græsmarken.

Når humlebieerne laver så lækker honning, kan det undre, at vi ikke har fundet på at bruge disse bier som husdyr. Forklaringen er nok, at humlebiernes bo – modsat honningbiernes sirlige orden – er en rodebute af forråd og larver mellem hinanden. Derfor er det svært at få fat i honningen uden at ødelægge hele boet.

